

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Teorinė akcentologija	Filologija (H004)	Filologijos	Baltistikos
Studijų būdas	Kreditų skaičius	Studijų būdas	Kreditų skaičius
	8		

Dalyko anotacija

Kirčio ir priegaidės vieta tarp supersegmentinių elementų. Segmentinių elementų fonetiniai akcentinio išryškavimo būdai (intensyvumas, tonas, kiekybė). Akcentinių reiškinių specifika (kirtis / priegaidė ir distinktyviniai požymiai, kirtis / priegaidė ir intonacija). Kirčio / priegaidės funkcijos (kontrastyvinė, kulminatyvinė, delimitatyvinė, distinktyvinė). Akcentinių priešpriešų funkcionavimas (kirtis / priegaidė ir skiemuo, kirtis / priegaidė ir morfema, kirtis / priegaidė ir žodis, kirtis ir frazė, kirtis ir tekstas). Kirtis / priegaidė ir skiemuo: fiksuotas ir laisvasis kirtis. Kirtis / priegaidė ir morfema: morfemų akcentinės savybės (dominacija, akcentuacija, kirčio vieta etc.) ir jų hierarchija; morfologinės akcentologijos koncepcija ir jos raida. Kirtis / priegaidė ir žodis: akcentinė paradigma, vienskiemenių žodžių kirčio problema. Kirtis ir frazė bei tekstas: akcentinis šlijimas, akcentinis išskyrimas (loginis kirtis). Kirtis ir priegaidė autosegmentinės, metrinės, natūraliosios fonologijos požiūriu. Naujaisi eksperimentiniai kirčio ir priegaidės tyrimai, svarbūs akcentologijos teorijai.

Pagrindinė literatūra

1. Garde P. *L'accent*. Paris, 1968; ²2013. Gard P. *Udarenie*. Sankt-Peterburg, 2015.
Vertimai:
Gard P. *Udarenie*. Sankt-Peterburg, 2015.
Garde P. *El acento*. Buenos Aires: Editorial universitaria de Buenos Aires, 1972.
Garde P. *Introduzione ad una teoria dell'accento*. Roma: Officina Edizioni, 1972.
Garde P. *Naglasak*. Zagreb: Školska knjiga, 1993.
Garde'as P. Lietuvių kalbos kirčiavimo sistema. Vertė ir komentavo A. Girdenis, *Kalbotyra* 22(1), 1971, 93–96.
2. Garde P. *Grammaire russe*, T. 1: *Phonologie–Morphologie*. Paris, 1980.
3. Saussure F. *Baltistikos raštai*. Vilnius, 2012.
4. Girdenis A. *Teoriniai lietuvių fonologijos pagrindai*. Vilnius, 2003; *Theoretical Foundations of Lithuanian Phonology*. Vilnius: Eugrimas, 2014.
5. Halle M., Vergnaud J.-R. *An Essay on Stress*. Cambridge, Massachusetts, 1987.
6. Lehfeldt W. *Einführung in die morphologische Konzeption der slavischen Akzentologie*, 2. Aufl. München, 2001.
7. Girdenis A. Kirčiavimas. In: *Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*. Vilnius: MEL, 1994, 37–40, 49–53.
8. Stundžia B. *Lietuvių bendrinės kalbos kirčiavimo sistema*. Vilnius, 1995.
9. Stundžia B. Dominance as an accentual (prosodic) property of morphemes, *Baltistica* 7 priedas, 2011, 255–262.
10. Rinkevičius V. Kai kurie teoriniai morfologinės akcentologijos koncepcijos aspektai, *Baltistica* 45, 2010, 9–43.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	mokslo laipsnis	ped. vard	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Bonifacas Stundžia	habil.dr.	prof.	1. Some changes in the accentuation system of Lithuanian after de Saussure's Law. In: Pietro U. Dini (ed.). <i>Incontri Baltistici in Pisa. Studi e saggi</i> . Novi Ligure: Joker, 2018.

Vol. 2, p. 55–64.

2. Vidurinės kartos inteligentų ir jaunimo kirčiavimo polinkiai. In: Bonifacas Stundžia (sud. ir red.). *Naujausi lietuvių kalbos kirčiavimo polinkiai ir jų santykis su kodifikuotomis normomis*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2016, p. 19–42.

www.flf.vu.lt/dokumentai/Mokslas/.../naujausi_kirciavimo_polinkiai_internetui.pdf

3. Priešdėlio *be-* vedinių ir dūrinių su kirčiuotu antruoju dėmeniu cirkumfleksinė metatonija lietuvių kalbos tarmėse jos kilmė. In: Ritutė Petrokienė ir Jolita Urbanavičienė (red.). *Rytų aukštaičių tarmė: kaita ir pokyčiai* (recenzuota kolektyvinė monografija). Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2018, p. 111–137.

Patvirtinta Doktorantūros komiteto posėdyje 2023-01-13, Nr. (7.17 E) 15600-KT-16.

Doktorantūros komiteto pirmininkė prof. dr. Meilutė Ramonienė